

Newsletter April 2011 von plansprachen.ch mit folgenden Themen / kun sekvaj temoj:

1. Kiel elkonduki UEAn el la sakstrato ?
2. Bezügl. Aufarbeitung der DDR-Vergangenheit
3. Repliko al recenzo de Lins
4. Zur Diskussion

1. Kiel elkonduki UEAn el la sakstrato ? (ideoj)

1. Demisio de la nuna estraro, ghis ĉi-somero (temas pri la plej lasta ŝanco por konservi la vizaĝon kaj foriri sen risko ricevi jurajn problemojn, alikaze necesus juresplori la supozatajn senrespondecojn kaj neglektojn de tiu estraro). Due, eĉ pli grave: Senpotencigo de la koterio/j, kiu/j traktas UEAn de jardekoj kvazau kiel sian privatan posedaĵon, kiel melkbovinon au almenaŭ flegas siajn nebulajn personajn kaj komercajn interesojn kun kaj per ĝi. Al la komitato oni (kiu ?) donu tempon ĝis aŭtuno trovi novan transiran estraron, kiu ne konsistu el stranguloj, fantaziuloj kaj propagandistoj, sed el realaj personoj kun reala sento de respondeco kaj kompetenteco. Se tiu provo fiaskos, la organizaĵo (almenaŭ ĝia financa parto) devas esti transprenita per urĝa rimedo de eksterordinara instanco, kiu dekretas specialan reĝimon por urĝaj kazoj.

2. Detala SWOT-analizado de la situacio kun inkluzivado de eksteraj konsilistoj.

3. Radikala redimensiigo (maldikigo) de la organizaĵo. Apartigo de la CO disde UEA kiel membroasocio, refondo de UEA kiel komerca entrepreno, sen membroasocio, nur kun Centra Oficejo, administra konsilio & prezidanto, ĝenerala direktoro, (vic)direktoro/j (iamaj UEA-membroj povas resti klientoj, apogantoj kaj sponsoroj). Dume instalado de miksita gvidantaro esperantista / neesperantista, kun sperto en la gvido de komerca entrepreno. Fikso de prioritatoj en informado, klienta servado, instruado kaj kongresorganizado (la vorton propagando oni evitu), trakto kun diversaj taŭgaj partneroj (NROj, ROj, lernejoj, k.a.) por organizi seriozajn konferencojn. Se Roterdamo montriĝas malgraŭ la altaj kostoj plej taŭga loko, la CO restu tie, se alia loko montras pli da avantaĝoj, translokiĝo, inkluzive de la vendo de la domo.

4. Nova tuteca formulado de serioza kaj profesieca eldona koncepto, senigita de la pseŭdoĵurnalismo kaj purigita de ajna plumpa kaj ideologia propagandismo kiel nuntempe praktikata. Prioritigo de la scienca kaj publicistika produktado.

5. Redifino de la UK-koncepto kun okazigo ne plu en ĉefurboj, sed en pli malgrandaj provincaj urboj, kun programo baziĝanta ĉefe sur turisma kaj kleriga koncepto. Tio estas pli malmultekosta kaj ebligas pli intiman kontakton kun lokaj aŭtoritatoj kaj la loka popolo.

Per tiu metamorfozo iusence ĉio restus por la homoj kiel antaŭe, tamen kun novaj formalaj, sed espereble pli efikaj strukturoj (la sukceson oni neniam povas garantii aŭ promesi, ĉar ĉio dependas de la homaj resursoj). Sed kiu pretos efektivigi tian koncepton ? Mi ne scias. Mankas esperantistoj kaj interesopublikoj.

2. Bezügl. Aufarbeitung der DDR-Vergangenheit (Idee)

Es ist im Rahmen eines EU-Projekts eine unabhängige Kommission zu bilden, die sich mit folgenden Fragen zu befassen bzw. zu untersuchen hat:

1. Mitbeteiligung der GDREA (Esperanto-Verband im Kulturbund der DDR) bei der Missachtung von Menschenrechten durch das DDR-Staatsregime (Reisepraxis, Unterdrückung von Esperanto-Aktivitäten Dritter, Unterdrückung und Aushebelung der Meinungsfreiheit, diktatorische und eigennützige Machenschaften von Funktionären zuungunsten Dritter, ev. Geldmissbrauch, usw.).
2. Geschichtsmanipulation und -fälschung, die durch die Esperanto-Bewegung der DDR in ‚der esperantist‘, ‚Paco‘ und anderen Esperanto-Medien (des Ostblocks) betrieben wurde.
3. Mutmassliche Zusammenarbeit führender DDR-Esperantisten mit dem MfS, via sowjetische, ungarische, bulgarische usw. Kollegen ev. mit den Geheimdiensten ihrer Staaten.
4. (Stillschweigende) Unterstützung dieser Machenschaften durch die Universala Esperanto-Asocio zur fraglichen Zeit.

Die Resultate dieser Untersuchung sollen in einem Bericht dargestellt werden. Sollte ein Fehlverhalten durch führende Mitglieder der Esperanto-Bewegung der DDR nachgewiesen werden, ist eine Klage gegen sie zu prüfen. Von der Beteiligung an der Untersuchungsarbeit auszuschliessen sind ehemalige UEA-loyale Spitzenkader, die in der fraglichen Zeit eine federführende Rolle spielten.

Das Projekt soll durch die EU im Rahmen der ‚Aufarbeitung der Vergangenheit‘ finanziert werden. Es soll dazu dienen, die politische Diskreditierung des Esperanto während der kommunistischen Zeit nachzuweisen und dazu beitragen, Esperanto zu rehabilitieren.

Wer sich für die Zusammenarbeit in diesem Projekt interessiert, wird gebeten, sich an den Unterzeichneten zu richten.

Dieses Vorhaben klingt theoretisch und wird es vermutlich leider auch bleiben, u.a. weil sich Betroffene voraussichtlich mit Händen und Füßen dagegen wehren werden. Im juristischen Sinn würde auch Verjährung eine Rolle spielen.

Im Namen der zu errichtenden Kommission:
Andreas Künzli, lic. phil., FD de UEA

Kopie geht an:

<http://www.stiftung-aufarbeitung.de/>

<http://www.bstu.bund.de>

<http://www.kulturbund.de/>

<http://www.berlin-brandenburg.de/>

<http://www.uni-leipzig.de/gwzo/>

<http://www.bundesarchiv.de/index.html.de>

<http://www.gesine-loetzsch.de/>

http://eo.wikipedia.org/wiki/Laborgrupo_por_esploro_de_la_historio_de_GDREA

EU, Brüssel

3. Repliko al recenzo de Lins

Min absolute ne interesas, ĉu mia Zamenhof-libro plaĉas au ne plaĉas al Lins, kiu por mi signifas neniun apartan historiografian aŭtoritaton, des pli post tia malplena kaj senvalora recenzo, kiu ripetas en principo la saman kritikon skribitan jam de Hauptenthal (verki plagiaton havas nuntempe altan konjunkturon en Germanio). Recenzo, kiu emfazas nur la negativajn punktojn, ne povas esti konsiderata kiel ad rem, do objektiva, sed devas esti konsiderata kiel ad personam, do kiel malica. Ŝajnas, ke Lins troviĝis en embaraso kaj dilemo kaj ne sciis kion li reale skribu, des pli ĉar Lins (kaj aliaj) povis riproĉi al mi neniujn esencajn historiografiajn faktajn erarojn kaj do limigis sin al formalaj kaj subjektivaj interpretaj demandoj. Mi mem konas kaj konscias la fortojn kaj malfortojn de mia Zamenhof-libro, do mi tute ne bezonas tiurilate martelajn batojn de Linsoj, nek reakcian kritikon aŭ instruon de iuj aliaj germanaj e-istoj (cetere de jardekoj temas ĉiam pri la samaj), kiuj aŭ ne ŝatas mian personon aŭ eble eĉ envias mian laboron, kiu ŝajnas per pli freŝaj konsideroj kaj ideoj konkurenci ilian propran polvan verkaron, kio por ili certe devas esti embarasa kaj bona kaŭzo por nervoziĝi kaj esti frustrita.

La plej malagrabla momento en la konduto de Lins eĉ ne estas, ke li skribis tiun primitivan recenzon, kiun UEA evidente volonte aperigis kaj kiun trankvile eblas ignori, ĉar ĝi konsistas praktike nur el ŝaŭmo kaj fumo, sed ke okazis jena afero, kiu pikis min pli multe: Dum kiam evoluis mia libroprojekto, mi skribis al pluraj gvidaj kaj kun ĉi-temo ligitaj e-istoj en Germanio, ĉu ili vidus ian okazon kunlabori kun mi (ekzemple lektorado), kaj eĉ sendis tekstprovaĵojn. Ĉiuj, inkluzive de Lins, respondis negative: „mi ne havas tempon“, k.s. sonis la melodio de la rifuza fronto. Sed la samaj personoj nature tuj estis inter la unuaj, kiuj trovis la tempon por legi (ĉu ?) la libron post ĝia apero (akaparante ĝin senpage de UEA aŭ de la eldonejo, por ŝpari la altan koston de 100 eŭroj, pri kiu ili tiom plendas), por kontentigi sian scivolemon kaj urĝis arogi al si altrudiĝi por recenzi ĝin, kompreneble negative, por vangofrapi la aŭtoron evidente pro personaj kialoj.

Kompreneble Lins plene rajtas defendi sian personan principan pozicion pri Zamenhof ktp., kiu evidente estas plene kontraŭa al la mia, kaj en tio esence konsistas kaj ekzistu la permesebla antagonisma scienca disputo. Per mia libro mi faris nenion alian ol (science kaj honeste) prilabori kaj emfazi tion, kion la Esperanto-movado kaŝadis aŭ klopodis kaŝadi kaj tordi dum jardekoj, kaj por rehonori la judecon de Zamenhof (kion oni ekzemple maltrafis fari en la bjalistoka UK-rezolucio). Sed estus dezirinde, se foje aliaj recenzantoj recenzus la aferojn, prefere neesperantistoj kaj personoj kiuj ne estas „historie ŝarĝitaj“ kaj kiuj ne apartenas al tiuj, kiuj de 50 jaroj turnas la saman rostaĵon super la estingiĝanta fajro. Se Lins kaj aliaj havas iun problemon kun Künzli persone aŭ kun ties laboro, kun Zamenhof, kun la judeco de Zamenhof au entute kun la judoj, ili diru tion publike kaj honeste kaj ne kaŝu siajn ĉirilatajn sentojn en naŭzaj recenzoj. Al miaj kritikantoj mi deziras bonan feston ĉe la fina venko kontraŭ Andy Künzli kaj ties fuŝaj verkoj. Evidente oni trovis la perfektan okazon por kvazaŭ venĝi sin kontraŭ mi, ĉar mi kuraĝis antaŭe esprimi diversan kritikon, kiun Lins kaj lia apostolaro de la sankta eklezio esperantista ŝajne tute ne eltenis - aliajn motivojn mi ne povas vidi en tiu diskredita recenzo. Nia Majstro certe renversiĝus en sia tombo, se li povus aŭ devus legi tiajn recenzojn.

A. Künzli, www.planlingvoj.ch

4. Zur Diskussion

Das Buch ‚Die gefährliche Sprache‘ (La danĝera lingvo) von Ulrich Lins über die Verfolgungen der Esperantisten im Dritten Reich und unter Stalin, das 1988 im Bleicher Verlag erschienen war, wurde 1990 vom Moskauer Progress-Verlag mit einem Nachwort von Detlev Blanke^[1] und Sergej Kuznecov^[2] nachgedruckt.

^[1] Detlev Blanke, ein DDR-Funktionär des Esperanto-Verbands des Kulturbundes, der in seinen eigenen Publikationen und denjenigen seines Verbands während Jahrzehnten selbst die Verfolgungen der Esperantisten aus ideologisch-politischen Gründen zu verschweigen hatte (u.a. auch im Informacionnyj bjulleten' ASE 6-7/1982), stilisierte sich in diesem Nachwort nun plötzlich zum feurigen Verfechter der Notwendigkeit hoch, dieses dunkle Kapitel endlich zu enttabuisieren und begrüßte das Erscheinen des Buchs von Lins euphorisch. Man sollte aus der Geschichte lernen, lautete das Motto seines Nachworts. Er, Blanke selbst, schien aus der Geschichte gelernt zu haben, dass es „absurd“ sei, „eine Sprache mit einer bestimmten Ideologie zu identifizieren“. In seiner kolossalen Überschätzung der Rolle des Esperanto als „demokratische transnationale Weltsprache“ schreckte Blanke, wohl noch immer im stalinistischen Korsett des reaktionären DDR-Jargons verankert, nicht davor zurück, die Gegner des Esperanto als „mit Vorurteilen behaftete Ignoranten und Kurzsichtige“ zu bezeichnen, analog wie die Esperantisten einst von den Stalinisten als „Konterrevolutionäre“ und „bourgeoise Elemente“ beschimpft wurden. Den Teil über die sowjetische Esperanto-Bewegung betreffend beurteilte Blanke als nicht ausreichend für eine „wahre objektive Präsentation“ verfasst, weil „viele sowjetische Quellen“ unberücksichtigt blieben, die Lins nicht zugänglich gewesen seien. So sei der Eindruck entstanden, das die sowjetische „Bewegung ständig nur manövriert habe, dass seine Führer pseudowissenschaftlich theoretisiert und darum gerungen hätten, irgendwie zu überleben“. Dieser Eindruck sei zu „einseitig“. Ein grosses Manko sei das Fehlen eines Geschichtswerks über die sowjetische Esperanto-Bewegung. Da Lins sich zu fest an die Unterlagen der SAT geklammert habe, sei ein allzu negatives Bild von E.K. Drezen entstanden, das „wir nicht akzeptieren können“. Marxistisch-leninistisch orientierte Esperantisten hätten das Recht gehabt, eigene Gesichtspunkte zu vertreten, was halt zwangsweise zu Konflikten mit den Theoretikern der SAT geführt habe. Auch das Kapitel über die Beziehungen des Sozialismus zur internationalen Sprache gefiel Blanke nicht. Bei der Behandlung dieser Thematik müsse man die Methoden des Marxismus, d.h. des dialektischen und historischen Materialismus anwenden. Die Art und Weise der Behandlung des Themas ‚Lenin und Esperanto‘ fand Blanke ungerecht, weil Lins mit einem Schlag die diesbezügliche Studie S.N. Podkaminers verwischt habe. Bei dieser Gelegenheit beeilte sich Blanke, das „leninistische Konzept von der Gleichberechtigung der Nationen und Sprachen“ zu verteidigen. Auch in Bezug auf viele weitere Bereiche wie die Esperanto-Arbeiterbewegung, die Esperanto-Friedensbewegung, die Esperanto-Bewegung in den sozialistischen Ländern und insbesondere in der DDR zeigte sich Blanke unbefriedigt von Lins' Arbeit; einen Grund für die „Falschdarstellung“ (Esp. misprezentito) einiger Themen sah er darin, dass Lins selbst nicht in den sozialistischen Ländern gelebt habe (dieses Argument setzte Blanke auch anderen westlichen Kritikern immer wieder entgegen). Zu einigen wichtigen Aussagen, die Lins gemacht habe,

würden zusätzliche Ausführungen fehlen. Ausserdem stellte Blanke bei Lins „zu krasse Verallgemeinerungen und oft unbeweisbare Behauptungen“ sowie eine „sarkastische Komponente bei der Interpretation des Autors“ fest, die in einem „wissenschaftlichen Werk nicht vorkommen“ dürfen. Eine eigene selbstkritische Reflexion über die Verhältnisse in der DDR und im Ostblock fehlten selbstverständlich, sodass (bis heute) nicht geklärt ist, ob Blanke persönlich verblendet war oder nur eine heuchlerisch-propagandistische Haltung im Dienste des DDR-Regimes an den Tag legte, oder ob er es ihm einfach an historiographischer Zivilcourage mangelte (denn Zugang zu den westlichen Publikationen hatte er ja, also musste er informiert sein). Dass Bemerkungen eines Deutschen (Berliners) zum Kapitel über die Verfolgungen unter Hitlers Nationalsozialismus komplett fehlten, ist wohl mit dem Umstand zu erklären, dass es sich bei vorliegender Publikation um ein Vorwort für ein in der Sowjetunion erschienenenes Buch handelte.

[2] In seiner lesenswerten Besprechung wies der professionelle russische Sprachwissenschaftler Sergej N. Kuznecov darauf hin, dass Lins' Buch zwar in der Zeit der Glasnost und Perestrojka erschien, es aber noch vor dieser Zeit niedergeschrieben wurde; daher könne es in der laufenden dynamischen historiographischen Diskussion in der Sowjetunion nicht mehr mithalten und habe so in mancherlei Hinsicht bereits an Aktualität eingebüsst. Die Studie über die sowjetische Esperanto-Bewegung sei aus externem Gesichtspunkt und leider ohne die Möglichkeit entstanden, einschlägige sowjetische Archive einzusehen und auszuwerten, da diese noch verschlossen waren (ps dabei hatte sich gerade in diesem Bereich damals N. Stepanov an die Arbeit gemacht). Ausserdem hätten nach Kuznecov die Sichtweisen der Täter und Opfer stärker in Betracht gezogen werden müssen. Die Ideologie der Stalinisten sei keine nationalistische gewesen, sondern eine etatistische, und die russische Sprache sei nicht dazu verwendet worden, um den russischen Nationalismus durchzusetzen, sondern das Land mittels der russischen Sprache zusammenzuhalten. Würde man Esperanto heute in den staatlichen Schulen als Obligatorium einführen, würde dies wohl auch nicht ganz ohne Gewaltanwendung erreicht werden können.

Leider ist eine 2. überarbeitete Auflage des Buches nie herausgekommen. Die deutsche Ausgabe erschien vielen Lesern als eine zu verkürzte Version des (etwas langatmigen) Originals.